

Nr 20.

Godkänd av första kammaren den 4 februari 1931.

Godkänd av andra kammaren den 4 februari 1931.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till elektrifiering av banan Järna—Norrköping—Malmö m. fl. linjer.

(Statsutskottets utlåtande nr 17.)

Till Konungen.

I den till riksdagen den 3 januari 1931 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1931/1932 har Eders Kungl. Maj:t i avseende å statens järnvägar (punkt 18 av det vid propositionen under rubrik »Utgifter för kapitalökning: bil. 2» fogade utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för nämnda dag) föreslagit riksdagen att till elektrifiering av banan Järna—Norrköping—Malmö m. fl. linjer för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 23,000,000 kronor.

Nu framlagda utredningar rörande en elektrifiering av södra stambanan jämte vissa därtill anslutna bansträckor hava verkställts i enlighet med beslut av 1930 års riksdag. De framkomna resultaten få anses bekräfta redan tidigare hysta förhoppningar, att järnvägs elektrifieringens utsträckning även till nu avsedda statsbanelinjer skall ställa sig såväl drifttekniskt som ekonomiskt tillfredsställande.

Det kapital, som skulle bindas i elektrifieringsföretaget, antages visserligen — trots de jämförelsevis gynnsamma pris å ledningsmateriel, lokomotiv m. m. som redan i stor utsträckning preliminärt kunnat betingas — komma att uppgå till ett så avsevärt belopp som 70,000,000 kronor; härav skulle 16,300,000 kronor beredas från redan befintliga förnyelsefondsmedel (i huvudsak motiverat av att inköpen av elektriska lokomotiv allenast utgör ersättning för ånglokomotiv, som i varje fall måste nyanskaffas) men återstoden, 53,700,000 kronor, bestridas genom upplåning.

Grundade förhoppningar lära dock kunna hysas om en tillfredsställande avkastning å detta kapital, vartill kommer den ur nationalekonomisk synpunkt synnerligen påtagliga fördelen av ett minskat beroende av utländskt lokomotivbränsle och i stället en motsvarande ökad användning av vår inhemska vattenkraft. De årliga besparingarna vid elektrisk drift hava beräk-

nats till 7,500,000 kronor, varav 3,675,000 kronor i minskade utgifter för stenkol. Om häremot ställas nytillkommande årliga utgifter för energiförbrukning och ränta å det nyanskaffade elektrifieringskapitalet m. m. å sammanlagt 6,250,000 kronor, skulle årliga vinsten av en elektrifiering få antagas bli 1,250,000 kronor. Vid beräkningen av ovannämnda belopp av 3,675,000 kronor i inbesparat kolbränsle har man visserligen utgått från ett i förhållande till dagspriset¹ så högt kolpris som 20 kronor för ton. De upplysningar, riksdagens vederbörande utskott i detta avseende inhämtat från järnvägsstyrelsen, synas emellertid bekräfta styrelsens tidigare hävdade uppfattning, att det nuvarande kolpriset i förhållande till produktions- och transportkostnader är alltför lågt för att kunna bli bestående, vadan alltså fog synes föreligga för att utgå från ett något högre kolpris. Till den angivna siffran 1,250,000 kronor å antaglig årlig vinst av elektrifieringen läser för övrigt böra läggas en ytterligare inkomstökning på grund av trafikstegring, framkallad genom transporttidens förkortning och tåglägenheternas förbättring; medräknas även denna inkomstökning — av järnvägsstyrelsen uppskattad till 1,000,000 kronor — skulle den direkta årliga vinsten av elektrifieringen överstiga 2,000,000 kronor.

Dessa förhandskalkyler kunna visserligen te sig mer eller mindre ovissa. De synas dock giva stöd för antagandet om en god avkastning å elektrifieringsföretaget. Härtill må läggas vissa andra skäl, som ytterligare tala för planens genomförande redan under allra närmaste tiden. Förutom ett allmänt ränteläge, som möjliggör det erforderliga lånekapitalets anskaffning till jämförelsevis låg ränta, märkes i detta avseende de gynnsamma konjunkturen, som just nu synas erbjudas för inköp av lokomotiv och övrig elektrisk utrustning. Avtal hava också — enligt vad riksdagens vederbörande utskott inhämtat — till största delen redan preliminärt träffats med vissa svenska verkstäder om erforderliga leveranser. De betingade priserna hava framkommit under jämförelse med motsvarande utländska priser och hava av järnvägsstyrelsen ansetts för dess del godtagliga. Det stöd, som på detta sätt lämnas åt vissa svenska verkstäder, läser få anses desto värdefullare, som, enligt vad som inhämtats, tillgången på andra beställningar för närvarande är för dessas del knapp. Även i övrigt torde ifrågavarande arbetsföretag komma att erbjuda ökad tillgång på arbetstillfällen av olika slag. I detta avseende vill riksdagen framhålla som önskvärt, att föreliggande möjligheter beaktas att vid stolpresning och andra lämpliga arbeten utefter linjen bereda sysselsättning åt en del av statens järnvägars anläggningsarbetare, allt självfallet i den mån detta kan visa sig förenligt med en rationell organisation av arbetet.

Vid den prövning riksdagen ägnat ärendet har riksdagen alltså kommit till den uppfattningen, att erforderliga ekonomiska och tekniska betingelser måste anses föreligga för en utsträckning av statsbaneelektrifieringen till linjen Järna—Malmö jämte övriga i planen ingående järnvägssträckor. På grund härav och med hänsyn därjämte till det värdefulla bistånd ett dylikt stat-

¹ Vid statens järnvägars senaste inköp i december 1930 betingade polska stenkol ett pris av cirka 15 kronor för ton fritt svensk hamn.

ligt arbetsföretags igångsättande just nu skulle innebära i den allmänna kampen mot arbetslöshet och ekonomisk depression, har riksdagen ansett sig böra godkänna Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, till *elektrifiering av banan Järna—Norrköping—Malmö m. fl. linjer* för budgetåret 1931/1932 anvisat ett reservationsanslag av 23,000,000 kronor.

Beträffande sättet för beredande av täckning för ifrågavarande anslag kommer riksdagen att framdeles under riksdagen anmäla sitt beslut.

Stockholm den 3 februari 1931.

Med undersåtlig vördnad.
